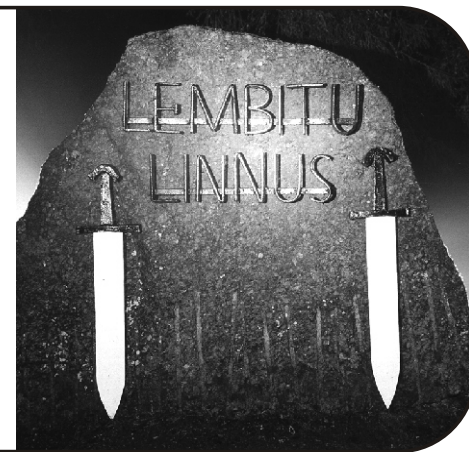

Suure-Jaani
valla
ajaleht

Nr 2 (95)
Veebruar 2008

LEOLE

VEEBRUAR Aasta 2008

Veebruar on Eesti Vabariigi sünnipäevakuu. Iseseisvuse saavutamise möödub 90 aastat.

Meie põlvkond ja meist nooremad on ilmselt võtnud oma riiki kui isenesest-mõistetavat. See on meil alati olnud. Kas oleme üldse kunagi mõelnud sellele, mis tähendab - oma riik? Või kuidas oleks elada ilma oma riigita? Kui paljud rahvad võivad öelda, et neil on oma riik? On ju meie riik paljude teistega võrreldes alles üsna noor. Kuigi viimane Vabadussõja kangeline on manalatele läinud, mäletasid tänaste keskcaliste vanaemad-vanaisad veel aega, kui seda riiki ei olnud. Ka Suure-Jaani kandist on mõndagi meenutada ajast, kui meie esivanemad iseseisvuse ja oma riigi järele jännusid. Sellesse aega jäävad ka laulu- ja pasunakooride ning „Ilmatari” seltsi tegevuse alustamine.

Isenesestmõistetavana oleme võtnud sedagi, et meil on oma keel. Kuigi meid on alla ühe miljoni, võime olla uhked, et eesti keeles on võimalik saada kõrgharidust. Neid rahvaid, kellel olemas selline võimalus, on veelgi vähem kui neid, kellel on oma riik.

Nüüd - Eesti Vabariigi sünnipäeva eel - lähevad meie mõtted ilmselt pisut sagedamini sellele, kes oleme, kust tuleme ja kuhu läheme. Allolevalt veerult võite lugeda, millised on ühe Viljandimaa põllumehed mõtted sellel teel olemise kohta ja mida arvab üks meie gümnaasiumi noor eestlastest.

Suure-Jaani rahval on kombeks Eesti Vabariigi aastapäeval koguneda Lembitu juurde. Nii ka sel aastal. Kõik on oodatud 24. veebruaril kell 12.30 Suure-Jaani Lembitu platsile pidulikule aktusele. Sünnipäevaküünlad süütavad valla koolide esimeste ja 12. klasside lapsed. Kohaletulnuid ootavad sünnipäevakringel ja tee.

Ilusat sünnipäeva meile kõigile!

Leili Kuusk
leili@suure-jaani.ee

FOTO: Leili Kuusk

Hea vallarahvas

Läheneb Eesti Vabariigi 90. aastapäev. Nii nagu ikka pidupäevadel, meenutatakse olnud ja tunnustatakse inimesi, kes on andnud oma panuse omariikluse saavutamiseks, hoidmiseks ja arendamiseks.

Iga riigi puhul on olulised kolm sammast - need on minevik, olevik ja tulevik - millel ta püsib. Minevikku meenutades ei tohi unustada ka kahte teist sammast.

See, kuidas me siin ja praegu oma olevikku korraldame, on oluline igale inimesele. See, milliseid otsuseid me homse suhtes teeme, mõjutab meie ja meie järeltulivate põlvete tulevikku.

Üha kiirenevas elutempos ja saavutustevajaduses kiputakse sageli unustama

elu põhiväärtusi, nagu üksikisest hoolimine, vastutus oma tegude ja otsuste eest, koostöö ja hingerahu. Tihti tundub, et õnn saabub siis, kui oleme saanud selle ja selle ja selle. Ja kui see kõik on käes, siis selgub, et ikka ei ole me veel rahul. Sageli maksame selle kiirustamise eest ka liiga kõrget hinda - selgub, et oleme elanud end ja teiste tuleviku arvelt.

Arvan, et parim kingitus Eesti Vabariigi 90. pidupäevaks on meie igapäevane hool oma töö ja kaaskondsete eest.

Meenutades minevikku ja hoolides olevikust ehitame tulevikku meile endile ja järeltulivatele põlvetele.

Arnold Pastak
Suure-Jaani Vallavolikogu esimees

Eestlane - kes ta on?

Hemingway on ühes oma teoses öelnud, et igas sadamas on vähemalt üks eestlane. Seega on eestlased jõudnud rännata üle terve maailma. Ta on suutnud end maailma-kaardil nii heas kui halvas nähtavaks muuta. Kes on see inimene, kes vallutab maailma? Kes on eestlane?

Eesti on väike, maailm on suur, ja eestlane valib väikese asemel suure. Kui tahetakse jõuda teisele poole maakera, peab olema edasipüüdlik ja tahtejõuline. Seda eestlane ka on. Ta ei lõpeta enne, kui on saanud selle, mida tahab. Võib öelda, et ta on ka pisut jäärapäine ja järeleandmatu, kuid ainult selleks, et saavutada oma eesmärgid. Nii lõpetame põhikooli, keskkooli ja astume ülikooli, et kogeda midagi uut.

Mul on tuttav, kes tahtis pärast gümnaasiumi õppida koreograafiks. Ta läbis katsed, aga ülikooli siiski ei pääsenud. Aga ta ei andnud alla. Praegu käib ta erinevatel kursustel end täiendamas, et järgmisel korral ülikooli sisse saada. Kas pole hea näide edasipüüdlikkusest ja järeleandmatusest samal ajal? Eestlane teab, mida tahab, ja ta peab selle saama.

Õeldakse, et eestlased on üks külm rahvas. Jah, pean minagi tõdema, et olen kokku puutunud ükskõiksuse ja tunnete varjamisega. No miks mitte karjuda rõõmust, kui näed ammust tuttavat, keda pole mitu kuud trehvanud?! Miks mitte nutta, olla vihane, kui oled haiget saanud?! Ma ei mõista neid inimesi, kes ei julge oma tundeid ja emotsioone välja näidata. Eestlane kardab - kardab näidata seda, kes ta tegelikult on. Milleks? Selleks, et meeldida kellelegi, kes sinust midugi välja ei tee, kui oled sina ise? Ma ei saagi kõigile meeldida ja olen sellega rahul. Ega mullegi pole kõik inimesed sümpaatsed.

Oma püüdlikkusega saavutame seda, mida tahame. Töökusega hoiame seda, mida saavutasime. Eestlane on väga töökas. Ta teeb kõik, et perel oleks hea ja mugav. Eestlane on uhke selle üle, mis tal on, ja kade selle pärast, mida tal pole. Ollakse uhke selle üle, mis on oma teenitud raha eest soetatud. On ju tänavatel märgata, et üks auto on teisest ilusam, kallim ja võimsam. Me näitame, et meil on oskusi, raha ja võimalusi.

Kes ütles, et eestlase toit on teine eestlane? Ei ole ikka küll! Eestlane hoiab kõike, mis on talle oluline, tähtis ja armas. Ta ehitab perele maja, mis on soe, et naisel ja lastel hea oleks. Ta aitab naabrinaisel kaevust vett tuua, mitte midagi vastu saades, vaid heasoovlikkusest. Mis peamine - ta hoiab teist eestlast!

Eestlane ei mõtle ainult endale, ta hoolib oma riigist, kultuurist, rahvusest ja elust. Ta ei tee halba teadlikult. Eestlased on enamjaolt analüüsivad. Pole just palju neid, kes, pea ees, tundmatusse vette hüppavad. Eestlane ei osta pörsast kotis. Ta kaalub pörsast ja uurib selle suguvõsa enne, kui ära ostab.

Eestlane on erutavalt põnev persoon, kes peidab end näiliselt igava, kuid salapärase loori taha. Ta on saladuslik ja kindlate põhimõtete ja prioriteetidega inimene, kes hoiab ja hindab seda, mida on saavutanud raske tööga. Ta ei naerata kõigile, ta võib olla kade, aga siiski on eestlane üks huvitavama iseloomuga rahvusi maailmas.

Olen uhke, et olen eestlane, ja ma ei karda seda öelda!

Mari-Liis Toobal
11. b klass
Suure-Jaani Gümnaasium

Me oleme teel

Iga rahva ajaloos leidub sündmusi, mis on määravad ja kordumatud.

Kui seisame värvilise maailmakaardi ees, märkame esmapilgul ookeane, seejärel suurriike ja meresid. Eestimaa tundub nii väike teiste suurte kõrval. Aga meile on see maalapike Peipsi rannalt kuni Läänemere kaldani armas ja kallis. Siin on meie kodu, meie igapäevased toimetamised - täis rõõme ja kordaminekuid, aga vahel ka ajutisi pettumisi ja ebaõnnestumisi. See maa on andnud meile leiva ja töö, hariduse ja loovusvabaduse, meie kultuuri ja iseolemise tahte. Ja mis peamine - vaimse erksuse. See tähendab, et see maa ei ole nii armetu ja viljatu nagu mõned soovivad näidata.

Iseseisvuspäev on armastav pilk minevikku ja tulevikku. Me võlgneme austust ja tänu, meil tuleb oma ajalugu uuele põlvkonnale edasi anda.

Omariiklus on olnud meie esivanemate sajanditepikkune unistus. Vabad oskavad mõelda homsele ja tulevikule. Seda peeti tähtsaks unistuseks ja neid, kes sellest mõtlesid - ärapäördunuteks. Aga kõikidele raskustele ja takistustele vaatamata on meil oma riik.

Meie riigi sünn on olnud ainuomane.

Heites põgusa pilgu Eesti lähiajalukku, näeme, et oleme käinud läbi üsna pika ja keerulise tee. Iseseisvumine saavutati paljude eestlaste ja meie sõprade ühise pingutuste viljana. Eesti iseseisvus tulenes rahvuslikust ärkamises, see omakorda usulisest ärkamisest 18.-19. sajandil.

1917. aastal saadud autonoomia oli Eesti riigi eelajalugu. Rahva juhid mõistsid arvestatava sõjalise jõu olemasolu vajalikkuses ja nii loodigi 1917-1918 Eesti armee, mis peagi asus kaitsma meie vabadust. Võidukas Vabadussõda kinnistas meie iseseisvuse ja pani aluse oma elu korraldamisele enda nägemuse järgi.

Paarikümnele aastale rahulikule toimetamisele järgnes üle poole sajandi väldanud okupatsioonid, mis ei suutnud siiski murda meie iseolemise taht. Taastasime ühiste pingutuste tulemusena 1991. aastal taas oma vabaduse.

Seda esivanemate vaimu ja eeskujuga vajame ka praegusel globaliseeruva ajastul, sest rahva püsimine, koostöövõime, eneseväärikus ja usk kuuluvad kokku.

John Stuart Mill on kirjutanud: „Riigi väärtus on ajajooksul võrdne inimeste väärtustele, millest ta koosneb”.

Eesti Vabariik sünnib ja püsib piltlukul

öeldes iga päev iga uue põlvkonna näol vaid siis kui kõik siin ennast koduselt tunnevad. Sellele tasub tõsiselt mõelda.

Iseseisvus ei saa olla omakasupüüdlük. Riigikodanikena peame kasvatama sotsiaal-eetilisi väärtusi endi seas. Elav riigitunge on meile kõigile vajalik ka praegusel keerulisel ajastul.

Eesti rahvas on alati arengu võimalustesse uskunud. Sellest usust ei ole me kunagi loobunud. Ja seetõttu me jääme ajalukku püsima. Iseseisvus ja oma riik vajab kodanike kaitset ja tegutsemistahet. Olgu selle meenutuseks eelmise aasta aprillisündmused.

Meie riik on oma olemuselt demokraatlik. Demokraatial on nõrkused ja tugevused. Praegune aeg vajab eriti aatelist lähenemist elule. Mina-kultuuri levik on tõsine probleem tänapäeva Eestis. Ohuks elavale riiklusele on isiklik mugavuse taotlus ning tõusiklik mõtteviis.

Meie raske minevik ei tohi olla takistuseks meie edasipüüdlustele. Oleme rahvas, kes suurtest sõdadest ja katsumustest välja on tulnud. Oleme säilitanud oma keele, suveräniteedi ja demokraatliku korra.

Head vabariigi aastapäeva tähistamist!

Roland Tulik

Sürgavere poisid NIKE CUP'ii

Viljandis toimus 16. jaanuaril järjekordne iga-aastane korvpalliturniir Nike Cup. Juba mitmeid aastaid järjest on sellel turniiril Sürgavere korvpalluritel õnnestunud saavutada häid tagajärgi. Nii ka sellel aastal - tulemuseks auväärne teine koht pikaaegsete tulemuslike korvpallitraditsioonidega Kolga-Jaani poiste meeskonnajärel.

Turniir oli pingeline ja väsitav, kuid poiste entusiasm aitas hoida üleval vajalikku võistluspinget. Mänguliselt olime teistega võrdsed või nendest üle, kuid vähene korvpalliharjutuste treenimine sai poiste arvates komistuskiviks mängus Kolga-Jaani meeskonna-

ga. Õppetund tulevikuks!

Kooli meeskonnas mängisid Siim Varblane, Esko Jänes, Kristjan Lass, Kaspar Korsar, Karli Kukkk, Tõnis Piir, Kauri Raba ja Ragnar Aidak. Viimane valiti ka oma südi mängu eest meeskonna poolt parimaks mängijaks.

Tublit treeneritööd tegi sellel turniiril meie kooli vilistlane Tarmo Varblane, kellele see turniir oli esimeseks taoliseks tuleprooviks.

Täna treener Tarmot ja meie korvpallipoisse tubli esituse eest ja soovin neile jõudu-jaksu edaspidigi.

Aires Pöder

Liikluskasvatus

Hetkel, kus Eestis on olematu liikluskultuur, on kõigi osapoolte panus õpilaste liiklusalasessesse kasvatusse hädavajalik.

Suure-Jaani Gümnaasiumi VI klass osales sügisel õppusel „Ole nähtav“. Maanteeameti liikluskasvatuse spetsialist abiga tutvuti erinevat liiki helkuritega ning mõõdeti helkuri töö kaugust. Järgiti helkuritega varustatud jalgratturit ning võrreldi ilma helkuriteta jalgratturiga. Üheskoos sõideti teel, kus oli valgustamata jalakäija (must nukk). Kõik osalenud jõudsid tõdemusele, et helkur on väga vajalik ese.

Jaanuaris kontrollisid algklas-

side õpilased oma teadmisi liikluse tundmises. Viktoriin toimus kahes arvestuses: I ja II klass ning III ja IV klass. Hea on teada, et suurem osa meie lastest teab kuidas ja kus liigelda. Veebruaris toimub samade klasside vahel finaali võistlus. Põhikooli õpilasigi ootab ees liiklusalaneviktoriin.

Head kodused, vaadake palun koos üle laste helkurid. Tihtilugu kipuvad need kaduma või ei ole kvaliteetsed. Rõõmsat ning turvalist liiklemist Suure-Jaani valla koolinoortele.

Marge Johanson
Suure-Jaani Gümnaasiumi
huvijuht

Raamatud metsloomadest

Ühel päeval andis õpetaja meile koduseks ülesandeks otsida raamatutest või internetist materjali ühe metslooma kohta. Selle materjali põhjal pidime ise valmistama raamatu metsloomast. Aega selleks tööks oli üks nädal. Valminud raamatute tutvustamine toimus 18. jaanuaril.

Kõik raamatud olid omamoodi põnevad. Iga laps rääkis kaaslastele, millist looma ta uuris, kust leidis materjali ja mida huvitavat sai selle looma kohta teada. Lisaks loeti loomadest luuletusi ja esitati mõistatusi.

Valminud raamatud tutvustasid karu, hunt, rebast, ilvest, punahirve, metskitse, hall- ja valgejänest, siili, oravat ning metsist.

Mina tegin oma raamatu ilvestest. Me kõik teame, et meie met-

sades elab ilveseid, kuid väga vähestel on õnnestunud teda metsas näha. Minu vanaisa on jahimees, kes on metsas ilvest kohanud ja tal on võimalus olnud ka ilvest kütida.

Oma raamatu tutvustamiseks tõin klassikaaslastele näha ka ilvese naha. Kõigil oli võimalus tema pehmet kasukat silutada.

Vahetunni ajal kutsusime ka kõik nooremad õpilased ilvese kasukat imetlema.

Oli see vast tore päev!

Valminud raamatud paneme näitusele veerandi viimasel nädalal kui tähistatakse emakeelepäeva.

Annika Saar
IV klass
Suure-Jaani Gümnaasium

FOTO: Erakogust

Utria dessant 2008

Tagareas Evelin Lappalainen, Vika Laan ja Egle Reinup ning ees Jüri Bakhoff ja Urve Loit
FOTO: Erakogust

Utria dessant oli Eesti mereväe kõige suurem dessantoperatsioon Vabadussõja ajal. Dessandi eesmärk oli toetada maavägede liikumist Narva poole, vabastada Narva-Jõesuu ning Narva. Dessant läks liikvele Kundast 17. jaanuaril kell 3.15. Dessandis osales 6 Eesti mereväelast eesotsas suurtükilaevaga Lembit.

Dessantüksuse moodustasid dessantataljon - umbes 400 meest - ja 1. Soome vabatahtlike salk - umbes 600 meest. Vastasel oli selles piirkonnas 6. ja 10. kütiviisi osa, kokku ligikaudu 1500 meest. Dessant maabus kahes osas: umbes 250 meest 17. jaanuaril kell 13.30-18.40 ning ülejäänud 17. jaanuaril kell 23st kuni 18. jaanuari kella 11ni.

Dessandi tulemusena vabastati 18. jaanuaril kell 11 Narva-Jõesuu ja 19. jaanuaril hommikul kell 9 ka Narva.

Utria dessant toimus 10.-12.

T.O.R.E. koolitus

18.-20. jaanuaril leidis Suure-Jaani Gümnaasiumis aset T.O.R.E (tugiõpilaste organisatsioon) Viljandimaa koolitus. Programm koosneb kolmest koolitusetapist. Esimene etapp toimus eelmise aasta oktoobris Penuja rahvamajas.

Suure-Jaani Gümnaasiumist võtavad sellest peale minu veel osa Anu Henk, Eva-Loona Ebber ning meie juhendaja Aili Umda. Viljandimaa koolidest osalevad Karksi-Nuia, Abja ja Viljandi Maa-gümnaasium ning Valuoja Põhikool. Igast koolist on valitud kolm õpilast ning nende juhendaja, kes kolme koolituspäeva vältel õpivad eelkõige konfliktide tekkimise tagamaid ning nende lahendamist.

Suure-Jaanis toimunud koolitusel olid märksõnadeks ilmselt kuulamisoskus ja tunnete mõistmine. Kolme päeva jooksul puutusime nende teemadega väga mitmekülgset kokku. Koolituse

positiivseimaks küljeks võib lugeda selle ülesehitust. Lisaks sellele, et iga teema kohta on kõigil vabalt võimalus oma arvamust avaldada, kartmata et su mõtte-avaldus tagasi lükataks, sisustatakse meie aega ka õpetlike ning vägagi naljakate mängudega. Ülimalt tore on ka meie seltskond, kellega kahe koolituse jooksul olime väga lähedasteks saanud.

Anu Henk, Triinu Toobal ja Eva-Loona Ebber plakati tegemas

FOTO: Aili Umda

Valgusteater

Suure-Jaani Gümnaasiumis teatub juba neljandat aastat valgusteater. Alguse sai see kõik meie õpetajast, kes soovis oma klassi lapsevanemaid üllatada. Tä moodustas oma 1. klassi õpilastest rühma, leppis kokku juhendajaga ning kuu aega hiljem olimegi valmis vanemate esinema. Rühm jäigi tegutsema ja 2. klassist alates töötab valgusteater meie koolis ringina.

Täna on meil sellest rühmast valgusteatriks osalema jäänud: Lylija Pollmann, Jorine Pilkes, Helena Savi, Annika Saar, Kristina ja Karina Korell ja Magnus Liir. Sellest sügisest liitus meiega 2. klassi poiss Karl-Erik Korell.

Oma esinemisteks vajame me pimedat ruumi. Valguse efekt tuleb välja põlevate lampide, valgete kinnaste, lintide jm helendavate esemetega.

napilt ja poolteise minuti pärast olime juba takistusrajal. Rada koosnes erinevatest katsumustest: rippuvad lauad, kaksik kõie-rada, veetakistus, kaljust ülesromimine kõisvõrgu ja järsust kallakust kõie abil. Järgmise punkti jõudsim juba pimedas, aga sinna jääme me kaksteist minutit hiljaks ja meid ei lastud öisele orienteerumisele. Järgmises punktis pidime olema hommikul.

Järgmises kontrollpunktis ootas meid jooksudistants koos noaviskega, külgiini paigaldamine ja esmaabi ülesanne. Vahepeal olid ka postkastid kust läbi käisime ja ka vastutegevuse eest pidi peitu pugema ning eest ära jooksema. Raske oli, sest seljakotid olid tinarasked ja maa konarlik ning libe - pidevalt oli keegi pikali maas. Kuulipilduja pesa hävitati pimedas ja seal tuli haavatu suurimaid vigastusi tekitamata ruumist välja viia. Terve varustusega roomasime mööda vesist ja porist maad. Järgnevas oli luureülesanne ja teise öö veetmine metsas - kui seda ööks saab nimetada.

Enne lõpujooksu pidime veel ühe ülesandega hakkama saama. See oli maasturiga metsasõit. Sõit oli lahe - üle suurte küngaste, kivide, pokude, puude, okste ja paljudest tehtud silla, mille valmistasid kolm võistlejat ise. Kõik päädis lõpujooksuga Narva kindluseseni.

Võistlus algas Jõhvist ja lõppes Narva kindluses.

Täna võistkonna nimel kõiki meie toetajaid, kes abiks olid ja kaasa elasid. Samuti tänud korraldajatele ja kohtunikele ning loomulikult võistkondadele sõbraliku õhkkonna eest. See oli meile paras katsumus, kuid alla ei andnud meist keegi.

Vika Laan
NKK Suure-Jaani jaoskonna
esinaine

Märtsikuu alguses toimub koolituse kolmas etapp, mis leiab samuti aset Suure-Jaanis ning peale seda saavad kõik osalejad endale tunnistuse ning sellega ka õiguse tegeleda oma koolis tugiõpilasena. Loodetavasti kasvab huvi meie tegevuse vastu järk järgult ning torekate hulk aina suureneb.

Triinu Toobal

Sellel õppeaastal on meil olnud palju esinemisi - isadepäeval koolis, jõulupeol, jõulukontserdil. Lisaks käisime Viljandis Lasterikaste Perede Ühenduse aastapäeva peol, Viljandimaa kasuperede Ühenduse jõulupeol ning Vihi, Jälevere, Rääka, Kootsi ja Karjasoo külade jõulupeol.

Meile meeldib esineda.

Magnus Liir
4. klass
Suure-Jaani Gümnaasium

Kui sünnib laul, on tunded olemas

16. veebruaril peavad Vastemoisa Rahvamajas oma 20. juubelit Pange Poisid. Mulle tundub koguni, et niikaua kui ma Viljandimaa isetegevuslaste perre kuulun ja mäletan, on üritustel ikka kõlanud Vastemoisa meeste laul - põhiliselt romantilised laulud armastusest, kodust ja loodusest, aga ka naljalaulud.

Pange Poisid - need on Tõnu Loim, Kalle Lillepõld, Jaan Mätas, Margus Raidma, Kaarel Saar, Valdo Laas, Bernhard Aaremaa ja muidugi nende juhendaja Valli.

3. veebruaril sai kakskümmend aastat ansambli esimesest proovist. Põhiliselt tuldi toonase kultuurimaja juhataja Mati Lepiku kutsel. Legendid pajatavad, et Mati Lepik rääkinud poistele, et Valli ootab neid proovi ja noorele õpetajale, kes meesansambliga töötab ei olnud, et poisid ootavad juhendajat. Nii nad kokku said ja jäid.

Tänastest lauljatest on esimesest päevast kohal Tõnu, Margus ja Kaarel, vähem kui aasta pärast liitus ansambliga ka Kalle. Ansambli noorim - Valdo - ütleb, et temal oli valida, kas laulda või tantsida - ja ta otsustas 1994. aastal laulmise kasuks. 1998. aastal liitus Pange Poistega varem näidis-

päevatöö on muusikast küllalt kaugel: neli meest olid või on praegu autojuhid, üks autode müüja ja kaks ehitajat. Muusikaga on kõige rohkem seotud Tõnu, kes on kümme aastat DJ tööd teinud - mõned aastad isegi Mulgi Raadios.

Üsna üksmeelselt leitakse, et loobumise mõtet pole siiani tulnud, sest punkt on väga mõnus. „Siin on möödunud minu ja küllalt ka teiste poiste parimad aastad“, ütleb Tõnu. Margus meenutab, et vaid esimesel aastal oli ta suhteliselt ükskõikne, hiljem tuli tunne, et ta saab hakkama ja laulmine hakkas meeldima. Muidugi on ansambli tegevuses olnud paremaid ja halvemaid aegu. Praegustele ansambli liikmetele lisaks on siin kunagi laulnud veel kümme meest. Vabariigi ajal kadusid paljud endised töökohtad ja perele leiva teenimiseks tuli vahel kaugemale tööle minna. Tõnu meenutab, et kuigi lauluproovid said vahepeal püüa-päevale toodud, oli ta tihti selleks ajaks nii väsinud, et praktiliselt proovidesse ei jõudnud - käis vaid esinemas.

Aga esinemisi on Pange Poistel palju olnud. Kõige rohkem muidugi jaanipäeva paiku ja aasta lõpus. Esinemas on kontserditel, puhke-

Pange Poiste ajalugu: Aleksander (Dubbelman), Kalle, Valli, Kaarel, Tõnu, Rein (Vahemaa), Endel (Saar) ja Margus. FOTO: Erakogust

esikoht.

Kui Pange Poisid 8. märtsil 1988 esimest korda publiku ette astusid, laulsid nad kolm laulu: Aastad, Lihtne lauluke ja Vaat, kus polka! Kui palju praegu ansambli repertuaaris laule on? „Sadu“ - arvad mehed. „Täpset arvet ei ole pidanud. Kohe teeksin neist ära 25-30.“ On kindel raudvara, millele esinemisteks vanu laule juurde „soojendatakse“ ja igal aastal mõned laulud juurde õpitakse. Valli ütleb, et on ka neid laule, mis pole omaseks saanud - „peale läinud“ - kuigi nad on selgeks õpitud ja mõnel esinemisel ettegi kantud. „Need laulud ei hakanud helisema“, ütleb Tõnu. „Ansambli laul on suhteliselt spetsiifiline. Erinev näiteks koorilaulust, kus iga mees mõirgab, nagu torust tuleb. Ansambel tuleb ikka üksteist kuulata ja tunnetada.“

Olen päris mitmel korral Pange Poiste esinemise juures viibinud ja kuulnud, et Valli annab meestele enamasti hindeks „nelja“, lisades sellele heal juhul plussi - või vahel miinuse. Kas ja kuidas Vallil „viit“ on võimalik teenida? Mehed on üsna ühel meelel, et viisi saab tõesti üsna harva, aga neli pluss küll. Ja seda ilusam on, kui see „viis“ tuleb hästi õnnestunud proovi või esinemise eest. „Peab korralikult proovides käima ja tööd tegema.“ „Suur tänu Vallile, et tal on meiega nii palju kannatust olnud.“ Valdo naerab, et „viit“ jaoks tuleb vist rohkem „moosida“. Tõnu: „Minu arust hindab Valli meid tihtilugu üle. Kiidab rohkemgi kui vaja. See loob proovides meeldiva õhkkonna - alati on tahtmine tulla. Nii juba 20 aastat. Eks alguses oli tegemist rohkem. Vaeva on olnud ka puht tehniliste probleemidega, nagu hääle arendamine ja rõhuasetus ja et see kõik korraga tuleks.“ Valli: „Pange Poisid on ära teeninud kindlalt tupeva nelja! Nad kannatavad mu kammendamist ja õpetamist. Neil on väga suur oskus end esinemise ajal kokku võtta ja see annab kõigile enesekindlust ning rahulolu tehtavast. Olen neile selle eest lõpmata tänulik! Oleme 20 aastat koos kasvanud. Tunneme ja aus-

tame üksteist. See on väärtus. Pange Poisid on kindlalt osa minu elust, oleme arenenud, vigu teinud, otsinud - koos. Võib-olla on nad isegi mu elutöö.“

Mis annab jõudu proovi minna? Valli: „Vahel on tõesti raske õhtul peale päevatööd kodust välja minna. Aga see on vaid korra. Kui juba meestega koos olen, on ka väsimus läinud. Eks me arutleme elu üle ja rõõmustame-kurvastame koos. Stiimuliks on see, kui meid ikka ja jälle esinema kutsutakse.“

meestele ja nende peredele head tervist, armastust ja kodusoojust, et jätkuks ikka tahtmist ja jõudu edasi laulda - head lauluhäält ja rohket kuulajaskonda. Soovime jätkuvalt oma lauluga lahtutada kuulajate meelt ja tahame edaspidigi pakkuda meeldivaid elamusi, ütleb Margus. Kalle loodab, et Pange Poisid on tulevikuski sama tuntud kui praegu. Benno aga, et läbisaamine oleks ikka sama hea, kui seni - ja et nad ei oleks oma meesansambliga siin ilmas ükski.

Valdo ja Kaarel. Kas see masin võtab mehed kukalt sügama? FOTO: Leili Kuusk

Iga esinemine ja pidu on ju kordumatu ning see võtab nii mõnegi pinge maha ja ühendab meid veelgi.“

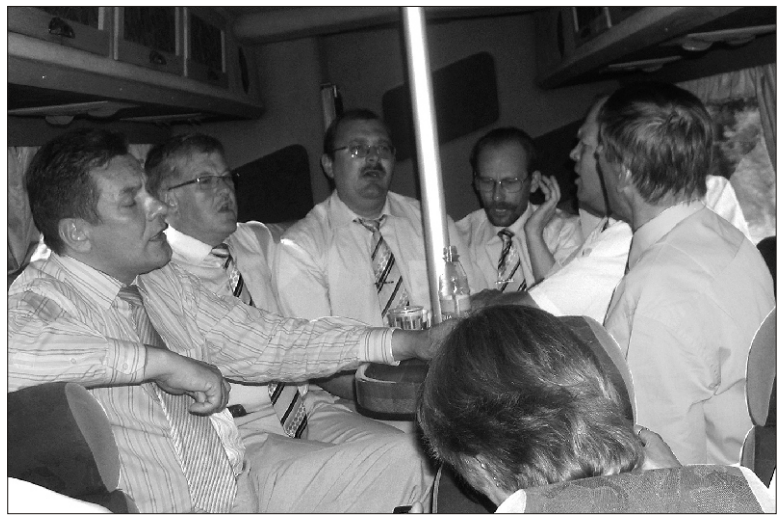
Kas kohtume kõigiga ka ansambli 25. sünnipäeval? Pea üksmeelselt ütlevad mehed, et pole ansambli laialinemisest kuulnud ning et kavatsevad jätkata või et jätkavad siis kui jumal elu ja tervist ning võimalust annab - kes teab, mis juhtuda võib. Ei paku ju Eestimaa hetkelgi veel kõigile tasuvat tööd. „25. juubelin peaks ikka välja venitama küll. Me ju alles nii noored ja nooruslikud! Püsirohtu just nagu oleks. Leiaks ainult sobivaid laule.“ arutleb Tõnu.

Ka Valli ütleb, et nii nagu eelmisel sünnipäeval, ihkab ta selgi korral kingituseks kõige rohkem uusi laule. Ja muidugi kõigile laulu-

Ja ega nad ju polegi ükski. Kõigi nende pered on aastaid leppinud sellega, et mehed korra nädalas proovis käivad ja sellele lisaks vahel veel päris tihti ka esinemas. Enamus meestest ütleb, et nende laulmisest-ärakäimisest pole kodus tavaliselt probleeme tekkinud. Kas saab olla paremat sellest, kui saad tegeleda asjaga, mida armastad ja kui lähedased sind selles toetavad? Jõudu Pange Poiste peredele olla edaspidigi toetavad ja mõistvad - ka neil aegadel kui tuleb mitmel järjestikul päeval esineda või kui on juhtunud, et lauluõli on pisut rohkem tarvitatud kui hädatarvilik. Sest - kui sünnib laul, on tunded olemas.

Ja Pange Poistel oleme ju meie - tänulikud kuulajad. Elagu Pange Poisid!

Leili Kuusk

Lauluga esinema. Seekord koos volikogu esimehe Arnold Pastakuga.

Tõnu ja Margus. Mõne minuti pärast ootab esinemine Viljandimaa külalühikumeis nimestele ja Eesti Vabariigi toonasele presidendile - aastal 2006.

FOTOD: Leili Kuusk

sovhoosi meesansambel laulnud Jaan ja kõige hiljem - viis aastat tagasi - Benno. Võib öelda, et temagi tuli laulmise juurde tantsimise kaudu. Benno räägib, et temale tõi saatuse laulmise kandidool kätte. Ta harrastas koos Valliga väga heal tasemel peotantsu, tulles isegi Eesti meistriks. Vahel viis ta ansambli oma bussiga esinema. Kui elu keerdkäigud tema leivad ansambli juhendajaga ühte kappi viisid, siis tuli mõni aeg hiljem juba loogilise jätkuna ka võimalus laulumeheks hakata, kui toonane tenor ansamblist lahkus.

Kamba peale on mehed ansambelis laulnud pisut üle 110 aasta. Vanim neist on 54 ja noorim 38. Mis mehed need ikkagi on, kes nii kaua laulmise juures on püsinud?

Tõnu meenutab, et ansambli alustamise aegadel oli õnnis kommunismiaeg ja taidlus õitses. Tema mängis lisaks ka puhkpilliorkestris ja laulis segakooris ning oli „Ristiku“ ja hiljem „Naudingu“ trummar. Kaarel lisab, et temagi valis kunagi kultuurimajas kuulutusele neli uut ringi, aga neli päeva nädalas kodust väljas oli ikka liig, mis liig ja nii jäid ainult Pange Poisid. Võib öelda, et meeste iga-

õhtutel, kohvik-klubides, asutuste pidudel, kokkutulekutel, matustel, pulmadel, juubelitel ja mitmesugustel muudel üritustel paljudes kohtades Viljandimaal, Saaremaal, Põltsamaal, Raplas, Tartus, Tallinnas, Pärnus, Paides - aga ka Soomes ja Rootsis. On juhtunud, et päevas oli kolm esinemist. Hea sõnaga meenutavad mehed Saaremaa reise - laulnud on isegi koos kogu praami rahvaga - ja piiri taga käimisi. Ansambli viimane pikem reis viis neid Soome, viima külasti Suure-Jaani sõprusomavalitsustesse Ulvilasse ja Jokioisesse. Ülesastumisi oli Soomes tihedalt, aga mehed tulid hästi toime ega nurisunud - laulu jagus alati bussigi. Jagus ka huvi kõige selle vastu, mida meie soome sõbrad oskasid näidata-tutvustada - küsiti veel lisagi ja käidi uudistamas, millistes tingimustes praktiseerivad meie vallast Ulvilasse õppima läinud tulevad autoremontijad.

Benno ütleb, et meelde jäävad ka need esinemised, millel küljes väike võistlusmaik. On osa võetud ülevaatusetest - ka vabariiklikest - ja vokaalansambelite festivalidest. Võru festivalilt toodi 1997. aastal

Valla laulu- ja tantsupeol

FOTO: Leili Kuusk

5 Suure-Jaani 70 küsimust

Eelmiste küsimuste õiged vastused:

- 1923 (õigeks lugesime ka mõnedes allikates oleva 1924. aasta)
- Jaska, Navesti, Reegoldi, Aimla, Olustvere
- Julius Vaks
- Kolhoos Võit
- Paala

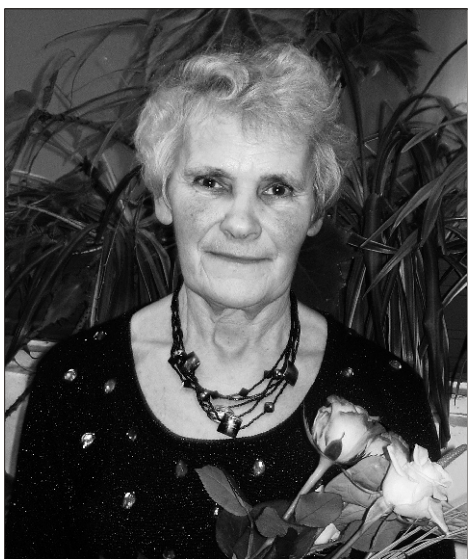
Sel korral tundusid küsimused olevat raskemad kui siiani - väga palju oli valevastuseid. Segadust tekitas ka küsimus Suure-Jaani aleviõiguste saamise kohta, sest osadest allikatest võisid huvilised leida entsüklopeedias olevast aasta võrra erineva aastaarvu.

Võitjaks osutus ja raamatu võitis Rein Reiner. Täname kõiki, kes võtsid vaevaks vastata.

4. Endla Reimanni küsimused

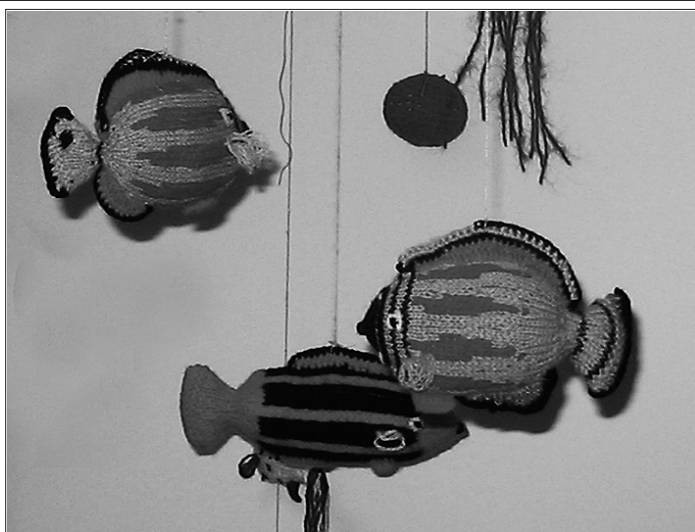
- Kes oli see põllumajandusliku haridusega mees, sündinud ja elanud Taevere vallas, alates 1970. aasta detsembrist kuni 1990. aasta märtsini oli EW Eksiilvalitsuse peaminister presidendi ülesannetes Rootsis?
- Kes on see EPA emeriitprofessor, kes on sündinud Tallevere külas, paljude põllumajanduslike uurimuste autor, aidanud kaasa Eesti Põllumajandusmuuseumi rajamisele?
- Kes olid need kaks Suure-Jaani Keskkooli õpilast, kes 25. veebruaril 1950 heiskasid kiriku torni tippu sinimust-valge rahvuslipu?
- Millal avati Tallinn - Viljandi kitsarööpmeline raudtee ja millal ehitati see ümber laiarööpmeliseks?
- Kuidas nimetati küla, mille asemele tekkis praegune Suure-Jaani?

Vastuseid ootame hiljemalt 26. veebruariks aadressile Leole toimetus, Lembitu pst 42, Suure-Jaani. 71502 Viljandimaa või e-posti aadressil leili.kuusk@suure-jaani.ee. Palun lisage oma kontaktandmed, et saaksime teiega ühendust võtta, kui osutute võitjaks.

Suure-Jaani eakate klubi „Meelespa“ valis uueks presidendiks Elna Hanseni.

FOTO: Anneli Kundla

Sürgavere Raamatukogus on üleval omanäoline näitus. Käsitööring Niini Vesioja juhendamisel valmistas hulga ilusaid värvilisi kootud kalu, mis on üles pandud akvaariumina.

Tulge kõik uudistama!

FOTO: Külliky Lohu

Neid me ei unusta

Eesti Sõjahaudade Hoolde Liidu poolt väljaantud raamatu „Eesti Vabadusristi kavalerid“ registris on kirjas alljärgnevad ristimehed, kelle viimane puhkepaik asub Suure-Jaani kalmistul:

Kapten Hansen, Karl 04.12.1892-08.05.1947 +
 Reamees Kivirand, Viktor Osvald Albert 29.07.1898-03.02.1977 +
 Vanemallohvitser Koitla, Jakob 24.01.1894-19.12.1973
 Reamees Kolviko/Kolvik, Alfred Leopold 15.06.1901-08.07.1941
 Matmispaik Suure-Jaanis küsitav.
 Kapral Kullasepp, Martin 14.04.1893-26.02.1952
 Veltveebel Lõhmus, Johan 15.08.1894-24.04.1958 +
 Vanemallohvitser Meiner, Tõnis 25.03.1895-18.04.1943
 Reamees Männik, Jaan 10.07.1888-10.01.1947 Kuuluvus ap-õigeusku.
 Madrus Naelaste/Nanelson, Jüri

22.07.2895-07.05.1990 +
 Kapral Neem, Jaan 27.03.1894-16.02.1979 +
 Major Reimann, Gustav Oskar 05.11.1883-31.05.1941 +
 Veltveebel Tammiste, Johan 29.10.1892-08.07.1939 Kuuluvus ap-õigeusku, haual puudub nimi.
 Ohvitseri asetäitja Tammperre, Jaak 26.05.1894-24.02.1948 Haud hävitatud, nimeplaat perekonna haualplatsil.
 Kolonelleitnant Tenno, Artur/Arthur 21.07.1894-11.04.1964 +

+ haud leitud ja registreeritud
 Olgu sangarliku kodumaakaitsja kalumükkingas tulevastele põlvedele jäädav lugupidamist ja austust väärivaks paigaks, kuhu asetada kimbuke põllulilli ja süüdata mälestusküünlal.

Asta Naelaste

Värvilised muinasjutud

Roheline muinasjutt

Elas kord roheline hernekaun. Ükskord kadus kaunast üks roheline herne. Kutsuti kohale roheline politsei. Leiti rohelised jäljed. Tuli välja, et roheline herne oli varastanud roheline uba.

Roheline uba viidi rohelisse politseijaoskonda. Roheline uba sai karistuseks kaks rohelist aastat. Ta viidi rohelisse vangikongi, kus süüa sai rohelist putru ja juua rohelist mahla. Kui kaks rohelist aastat möödus, lubati roheline uba koju.

Kui sa näed rohelisel põllul rohelist hernekauna ja kui sa selle avades märkad, et kaun on pooltühi, siis tead, et roheline uba on rohelised herned ära varastanud.

Kristjan Fuchs

Sinine muinasjutt

Kunagi ammu-ammu, siniste merede ja metsade taga asus üks sinine linnake. Selles linnas, ühes sinises majas, elas poiss nimega Jüri. Ka Jüri oli sinine nagu kõik selle linna rahvas. Tema naha-

värv oli taevasinine, juuksed tema peas olid tindisinised ja silmad meresinised.

Ühel tavalisel sinisel hommikul läks Jüri oma uue sinise palliga õue naabrilastega mängima. Kuna selles linnas oli kõik sinine, kadus lastel ühtäkki sinine pall silmist. Nad otsisid seda igast sinisest lillepeenrast ja igast sinisest põõsast, kuid oma uut sinist palli nad ei märganud. Peale pikki otsinguid läksid lapsed igati oma koju.

Oli õhtusöögi aeg. Jüri söi oma sinisest kaunist ema valmistatud sinist suppi, kuid kadunud sinisest pallist ei lausunud Jüri emale sõnagi.

Õhtul voodisse heites, enne siniseid unenägusid, soovis Jüri nende sinisesse linnakesse rohkem värve. Seda soovi kuulis aknal istuv sinine haldjas.

Järgmisel hommikul ärghes märkas Jüri, et nende sinine linn on saanud värviküllasemaks. Rohelise kuuse otsast hakkas aga Jürile kohe silma tema uus sinine pall.

Sellest ajast sai ka sinine linn endale värvid.

Jan-Erik Jegorov

OMA-LOOMINGUT

Valik haikusid iseseisvuspäevaks Täaksi Põhikoolist

Lauluväljakul rukkilillepärjadega maarjamaalased.

Kretel Orgmäe

Sinimustvalge - laulev revolutsioon. Vabadussammas.

Rein Raudmets

Vabadussammas - ilus ja uhke - ole meie kaitsja.

Deiwin Sarjas

Sinine taevas. Must mullavärvine maa. Valge vabadus.

Kirsi Svarts

Sinimustvalge. Üheksakümmend aastat jälle möödab. Jee!

Kirsi Svarts

Must on rahvuslind, tal väike ja valge rind - suitsupääsuke

Kirsi Svarts

Sinimustvalge. Iseseisvusmanifest. Vabadussõda.

Mats Mikkor

Sinine rukkilill. Mustad me põllud suured. Talved lumised.

Gärol Saar

Lipud lehvivad, ilm soe, rahvas rõomustab - iseseisvuspäev.

Tanel Tamm

Sinimustvalge lipp meie vabariigil aastaid on juba.

Koit Kalvik

Maal koidab hommik. Midagi on teistmoodi - riigi sünnipäev

Art Aarelaid

Vabastas Eesti laulev revolutsioon isaisade poolt

Art Aarelaid

Isamaa sinu rahvuslill on rukkilill - ilus sinine

Raili Aarelaid

Valge laev merel seilab vaikselt mööda vett sadama poole

Daisy Sarjas

Sinimustvalge Pika Hermanni tornis - lehvib uhkelt see

Ailar Järvoja

Isamaa ilu mina kaitsen alati. Hoian vabana.

Urmas Põdra

23. veebruaril kell 19
Vastemõisa rahvamajas
Suure-Jaani valla isetegevuslaste
Eesti Vabariigi 90. aastapäevale pühendatud
KONTSERT

Tasuta.
2007. aasta kultuuripreemiade kätteandmine.
Tantsuks Jüri Homenja. Avatud puhvet.

24. veebruaril kell 12.30
Lembitu platsil
**Eesti Vabariigi
90. aastapäeva aktus.**
Sünnipäevaküünalde süütamine.
Kõigile kringel ja tee.

1. märtsist 2008 muutub
Suure-Jaani bussipeatuse asukoht.
Uus bussijaam asub
Konsumi ja Lembitu pst vahelisel alal
(Lembitu pst 50)

Tähelepanu!
5. juulil toimuvale Suure-Jaani valla
II laulu- ja tantsupeole
on oodatud käsitöode,
tal- ja loodustoodete müüjad.

Vastemõisa rahvamajas
14. veebruaril kell 19
TEATRIÕHTU
Rakvere Teater "Siiralt valetades"
Pääse 90.-, õpilastele 70.-

27. veebruaril kell 16.30 Lahmuse mõisas
barokk-kontsert.
Esineb ansambel Tallinn Baroque
koosseisus Liina Saar, Imbi Tärum,
Raivo Tärum, Tõnu Jõesaar, Raimo Kivistik.
Pilet 25 krooni

ILUSALONG

JUUKSUR
KOSMEETIK
MASSÖÖR
MANIKÜÜR, PEDIKÜÜR
IONIC-DETOX JALAVANN
(jäakainete väljutamine)

NB! SOLAARIUMIS UUED
LAMBID

Müügil juuksehooldusvahendid ja kinkekaardid
Pärnu tänav 3 Suure-Jaani
Telefon 5332 7606

Raamatupidamisteenus FIE-dele,
OÜ-dele, MTÜ-dele.
Varasemate perioodide korrastamine,
aruandlus, majandusaasta aruanne.
Telefon 508 6713

Soovin üürida köök-toa Suure-Jaanis.
Hilisem ostuvõimalus.
Telefon 5392 6516

Annan konsultatsiooni
Kõigis kindlustusliikides.
Samas kindlustuslepingute sõlmimine.
Telefonid 433 4186, 5635 6178, Eeri Palu
Viljandi ja Valga esinduse juhataja

METSAGA SINA PEAL

HOLMEN METS

HOLMEN KONTSERNI ETTEVÕTE

- metsta hindamine
- kasvava metsa ja kinnistute ost
- raie- ja metsauuendustööd
- metsamaterjali ost

Holmen Mets AS, Pärnu mnt 105,
11312 Tallinn, tel 665 2440,
holmenmets@holmen.ee,
www.holmen.ee

Parimad autokaubad - **FIXUS!**

Talverehvid (paigaldus)
Auto käsi- ja sisepesu
(poleerimine, vahatamine)
Autoremont, varuosad, diagnostika
Lahtised õlid
Liikluskindlustus (SALVA)
Kinnitusvahendid (WÜRTH)

Nüüd ka sillastend!

LEHOLA VARAHALDUS OÜ
PÄRNU TN 10 SUURE-JAANI
Telefonid 437 2222, 505 4710
www.lv.ee

FINESTUM
ENERGIASÄÄSTU LAHENDUSED

Energiasäästu lahendused:
energiaaudit ja termograafia.
Lisainfo: 5556 3500 ja www.termo.ee

Suure-Jaanis Pärnu 8 (Konsumi vastas)
avatud
MASSAAZITUBA

Info ja registreerimine 5623 6370

**Õnnitleme
lapse sünni puhul!**

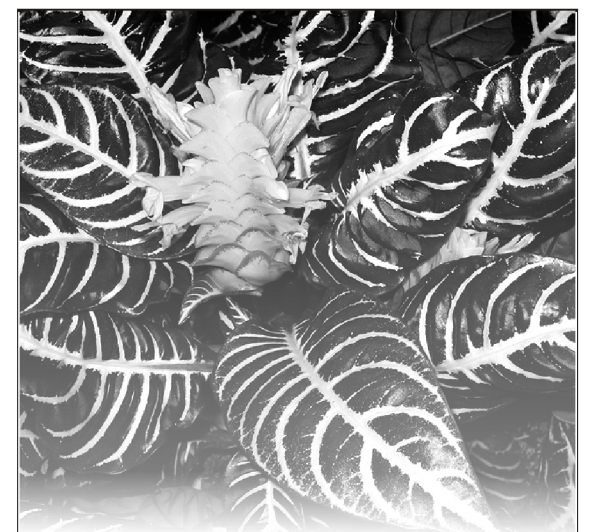
Kaire Talil ja Marko Soval
sündis tütar KRISETTE Sova

Kadri Kobinil ja Olav Remmelkooril
sündis tütar
KATARIINA MARIE Remmelkoor

Merilin Korvil ja Ruslan Rikkinenil
sündis poeg MARCUS Rikkinen

Eike ja Serppo Kassil
sündis tütar ELISABETH Kass

Kadri Veepervel ja Ainer Halile
sündis poeg ANDRE Hal

ÕNNTLEME SÜNNIPÄEVALAPSI!

SELMA-JUHANNA MÄNDLA	03.02.1916	92
LEIDA-MARZELLA MALLA	11.02.1916	92
LEIDA JÜRMAN	05.02.1918	90
ELGA VOMM	05.02.1918	90
LINDA TEEDLA	21.02.1918	90
EDUARD VEERSALU	02.02.1920	88
LINDA KURESOO	28.02.1920	88
OLGA SALUORG	26.02.1922	86
KOIDULA MERILA	10.02.1923	85
LEONHARD PRUUS	18.02.1924	84
HELMİ PEET	05.02.1925	83
SALME AIT	07.02.1925	83
LIDIA JAAR	27.02.1927	81
HEINO REINJÄRV	12.02.1928	80
VALVE VILIPUS	13.02.1928	80
ILMAR KURESSON	26.02.1928	80
VIOLETTA ALLIK	01.02.1933	75
ARNO TAMMPERE	02.02.1933	75
EINAR LAND	08.02.1933	75
ANITA OTS	14.02.1933	75
ELINA SILLAMÄE	12.02.1938	70
LILJA OLEV	22.02.1938	70
ARVO LAISAAR	23.02.1938	70
AAVO SASSIAD	15.02.1943	65
VELLO PAU	16.02.1943	65
JAAN PAAP	20.02.1943	65
REET REIER	24.02.1943	65
JAAN OJALA	02.02.1948	60
HELGI KÕUTS	17.02.1948	60
MATI KAIS	21.02.1948	60
TIIT KARUSE	06.02.1953	55
TIIA MIKSON	06.02.1953	55
REIN MÄNNIK	08.02.1953	55
MALLE POSKA	20.02.1953	55
TIU LUUM	20.02.1953	55
EVI MAISALU	21.02.1953	55
EVI MILAŠTENKO	22.02.1953	55
JÜRI TÕNUMAA	28.02.1953	55
MARGUS MIKKOR	04.02.1958	50
HEIDI HELIMETS	09.02.1958	50
JAAN PULLA	12.02.1958	50
RAUL TEDER	14.02.1958	50
VIJA ENDERS	17.02.1958	50
KALLE OTSING	18.02.1958	50
LIIDIA VARES	18.02.1958	50
MERIKE PRANTSUS	27.02.1958	50

Mälestame

ELMAR OTS 19.08.1928 - 02.01.2008
LINDA SUBI 18.08.1918 - 07.01.2008
ANTS VALDMANN
25.12.1930 - 26.01.2008

Reklaamkuulutuse (kuni 250 tähemärki)
hind:
ettevõtjal 150 krooni,
crasikul 15 krooni.
Avaldame vaid reklaami, mille eest on celneva
kuu viimaseks tööpäevaks tasutud.

Ootame materjale hiljemalt celneva kuu
26. kuupäevaks.
Toimetusel on õigus teksti redigeerida-
lühendada.

Toimetaja
Leili Kuusk 526 9089
Lembitu pst 42, Suure-Jaani
tel 435 5433
leili.kuusk@suure-jaani.ee

Küljendus
Külliky Lohu
5345 3423
kiky@s-jaani.ee

Trükk
OÜ Vali Press
Pajusi mnt 22, Põltsamaa
tel 775 2491
Vali@estpak.ee

LEOLE

Suure-Jaani valla leht
ilmub 1 kord kuus

e-post: leole@suure-jaani.ee http://www.suure-jaani.ee/leole